GEMEENTE NOORDENVELD

Raad d.d. 28-6-21
Besluit: Aangenomen

Aan de gemeenteraad

Agendapunt: 5.3/28062021
Zaaknummer: 771764

Roden, 29 maart 2021

Onderwerp
Vaststelling Regionale energiestrategie (RES) 1.0 van RES-regio Drenthe

---

Onderdeel programmabegroting: Ja
Begrotingsprogramma: 6
Productnaam: Duurzaam voor nu en later

Voorstel
De RES 1.0 van de RES-regio Drenthe vast te stellen.

Motivering
In 2020 heeft u de concept RES van de regio Drenthe vastgesteld. Dit document was een tussenstap naar de Regionale Energiestrategie 1.0 van RES-regio Drenthe (hierna: RES 1.0). Deze RES 1.0 geeft meer duidelijkheid over hoe, waar en hoeveel elektriciteit regio Drenthe grootschalig gaat opwekken. Daarnaast gaat het document over de verdeling van beschikbare warmtebronnen als alternatief voor aardgas en de infrastructuur die nodig is voor elektriciteit.
De RES 1.0 is een strategisch document. Dit is een strategie op hoofdlijnen. De uitvoering ligt op lokaal niveau bij de gemeenten. De Noordenveldse bijdrage aan RES 1.0 is gebaseerd op onze eigen duurzaamheidsambities.

Inleiding
Het Klimaatakkoord is de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs. De overheden streven gezamenlijk na dat de CO2-uitstoot in 2030 49% lager is dan 1990. Het streven is dat in 2050 de CO2 uitstoot nagenoeg nul is. Om dit te bereiken is in het Interbestuurlijke Programma (IBP) afgesproken om regionale energie strategieën (RES) te maken. Hiervoor zijn in Nederland 30 RES-regio's opgericht. De Drentse gemeenten, waterschappen en de provincie Drenthe zijn vertegenwoordigd in de RES-regio Drenthe.
In de RES 1.0 staat welke bijdrage de RES-regio Drenthe wil leveren aan het bereiken van de landelijke doelstelling.

Wijziging ten opzichte van Concept-RES: zon-op-dak uitgesplitst, totaal van 0,084 naar 0,11 TWh
In de Concept RES kwam de bijdrage van de RES-regio Drenthe uit op 3,45 TWh. In de tussentijd is met de overheden en netbeheerders nader onderzocht en inzichtelijker gemaakt welke projecten in de afgelopen periode zijn gerealiseerd, welke vergunningen verleend/in procedure zijn en welke ambities zijn geformuleerd (actualisatieslag). Voor zowel windenergie, zon-op-land als zon-op-dak zijn de verschillen ten opzichte van de Concept RES minimaal.

Voor Noordenveld is zon-op-dak nader gespecificeerd. In de Concept-RES stond 'zon op dak' op 0,01 TWh. Nu, bij de RES 1.0 is beter inzichtelijk hoeveel zon op dak is gerealiseerd, voor hoeveel SDE-subsidie is verstrekt en wat de potentie voor zon op dak is. Dit samen heeft ertoe geleid dat we in RES 1.0 in totaal 0,036 TWh hebben staan voor zon op dak. Voor het totaal betekent dit dat de bijdrage van Noordenveld is gewijzigd van 0,084 TWh in de concept-RES naar in totaal 0,11 TWh in de RES 1.0.

In bijgesloten document 'Oplegger RES 1.0 regio Drenthe' staat wat er sinds Concept-RES is gebeurd en tot welke wijzigingen in de RES 1.0 dit heeft geleid.

Doelstelling

Met deze RES 1.0 geven wij aan welke ruimte er in Drenthe is voor uitbreiding van grootschalige hernieuwbare elektriciteit. Het Drentse aanbod is opgebouwd uit bestaande initiatieven, de geplande initiatieven en de ambitie van de gemeenten op hernieuwbare elektriciteit. Samen zijn we in Drenthe goed voor een opgave van 3,45 TWh (ongeveer 10% van de landelijke 35 TWh). De bijdragen van alle 30 RES regio's bij elkaar is opgeteld meer dan de gestelde 35 TWh. In termen van CO2 reductie betekent dit dat een afname van meer dan 20,2 Megaton aan CO2 wordt gerealiseerd voor 2030.

Argumenten

- Onze eigen duurzaamheidsambities zijn leidend voor de Noordenveldse bijdrage aan RES 1.0

In Noordenveld hebben we afgesproken dat we in 2040 klimaatneutraal willen zijn. Dat betekent onder andere dat we, naast energie besparen, overstappen op hernieuwbare energiebronnen voor onze apparaten, verlichting, elektrische auto's en de verwarming van onze woningen. Op dit moment bestaat 12% van de stroom in Noordenveld uit hernieuwbare energie. Hernieuwbare energie is schone, duurzame en onuitputtelijke energie die niet schadelijk is voor onze wereld. In Noordenveld is dat op dit moment vooral energie uit zonnepanelen op daken. We willen in Noordenveld 100% groene stroom, dat betekent net zoveel opwekken als dat er wordt verbruikt. We zijn er dus nog niet.

- *Tussen nu en 2030 stijgt het elektriciteitsverbruik naar verwachting van 0,09 TWh naar 0,15 TWh*

De vraag is: wat is 100%? De RES gaat over de gebouwde omgeving. In de gebouwde omgeving is het energiegebruik 1.285 TJ. Dat komt neer op 0,36 TWh. Een kwart daarvan is elektriciteit. Dat komt neer op 0,09 TWh. Dat is lager dan de 0,11 TWh wat voor de Concept-RES uitgangspunt was. Deze 0,11 TWh was gebaseerd op cijfers uit 2016 voor de gehele gemeente. We zijn nu uitgegaan van cijfers voor de gebouwde omgeving. Daarnaast is door besparing het verbruik ook iets lager.
In 2030 ligt dat getal naar verwachting hoger, namelijk op 0,15 TWh. Hoewel we aan de ene kant elektriciteit besparen (circa 3% per jaar), zorgen elektrisch verwarmen van huizen en elektrische auto's (beide naar verwachting circa 20% in 2030) voor een hoger elektriciteitsverbruik dan nu.

- *Concept-RES: Techniekneutraal + pijplijn = 0,084 TWh*

In de Concept RES hebben wij onze bijdrage geformuleerd als 'techniekneutraal': we maken geen onderscheid tussen wind, zon op dak en zon op land. Zon op dak heeft daarbij onze voorkeur. Initiatieven moeten uitwijzen hoe de verdeling uitpakt.
Voor de Concept RES hebben we de inschatting gemaakt dat we in 2030 op 0,07 TWh aan energieproductie in onze gemeente kunnen hebben. Voor de Drentse RES is daarbij ook de pijplijn opgeteld. Die bedroeg een jaar geleden 0,014 TWh (0,004 TWh op land en 0,010 TWh op dak). Zodoende bedroeg de Noordenveldse bijdrage in de Concept RES 0,084 TWh.
Met 0,084 TWh hebben we de doelstelling om 100% van het Noordenveldse elektriciteitsverbruik in Noordenveld groen op te wekken, nog niet bereikt.

- *RES 1.0: Techniekneutraal + pijplijn + gerealiseerd + zon op dak verfijnd = 0,11 TWh*

Zoals hierboven beschreven hebben we na de Concept RES de feiten en cijfers onder de loep genomen. Zo is er een tool 'Zon op dak' ontwikkeld, die ons inzicht geeft in de potentie voor

zonnedaken met meer dan 50 zonnepanelen (>15 kWp). Het is een eerste inschatting, want de tool houdt geen rekening met onder andere:

- dakconstructie;
- (het ontbreken van) de bereidheid van de eigenaar om zonnepanelen te nemen;
- of het een huurpand is of niet;
- hoeveel de gebruiker zelf nodig heeft;
- haalbaarheid business case;
- of het pand ligt in beschermd dorpsgezicht, erfgoed en/of een rieten dak heeft.

Deze punten geven aan dat lokaal verdieping nodig is, waar we afhankelijk zijn van pandeigenaren. Voor onze ambitie betekent dit dat wij voor zon op dak niet de potentie uit de tool 1 op 1 overnemen. We hebben een inschatting gemaakt voor zon op dak. We denken dat een ambitie van 0,015 TWh bovenop lopende projecten, realistisch is. De pilots met agrarische bedrijven en op bedrijventerreinen moeten de komende jaren uitwijzen of deze inschatting juist is of dat daarnaast ook nog een deel van techniekneutraal via zon op dak wordt gerealiseerd.

Het techniekneutrale deel uit de Concept RES is hetzelfde gebleven. Daarnaast is 0,004 TWh aan zon op land gerealiseerd of vergund. Alles bij elkaar leidt dit tot een Noordenveldse bijdrage aan de Drentse RES 1.0 van 0,11 TWh. Daarmee zetten we een stevige tussenstap naar onze ambitie in 2040. Met de 0,11 TWh die we tenminste denken te kunnen realiseren in 2030, komen we op circa driekwart van het verwachte elektriciteitsverbruik in Noordenveld in 2030.

Noordenveldse bijdrage aan RES Drenthe 1.0 tot 2030 (in TWh)

WIND				ZON OP LAND				ZON OP DAK						
Bestaand	Pijplijn	Ambities	**Totaal wind**	Bestaand	Pijplijn	Ambities	**Totaal zon op land**	SDE gerealiseerd	SDE beschikt	Niet SDE gerealiseerd	Ambitie	**Totaal zon op dak**	**TECHNIEK-NEUTRAAL**	**TOTAAL**
			0,000	**0,001**	**0,003**		**0,004**	**0,003**	**0,009**	**0,009**	**0,015**	**0,036**	**0,070**	**0,110**

- <u>We gaan zelf over uitvoering en verankering in beleid en plannen</u>

De RES 1.0 is een strategisch document, dat zijn uitwerking en verankering (ruimtelijke vertaling) moet krijgen in provinciale en gemeentelijke Omgevingsplannen. De RES 1.0 en de regionale samenwerking voorzien daar niet in. Iedere overheid geeft zelf invulling aan verwezenlijking van de eigen bijdrage aan RES 1.0.

- <u>De RES-regio Drenthe ondersteunt ons in het bereiken van onze ambities</u>

We willen onze ambities realiseren, met oog voor en inbreng van onze inwoners. We streven daarbij naar 50% lokaal eigendom. Dat hebben streven hebben we vastgelegd in het beleidskader 'Energieprojecten in het landschap'. Een wettelijke basis om compensatie en financiële participatie bij energieprojecten af te dwingen ontbreekt. Met de regionale samenwerking kunnen we een vuist maken richting het rijk om deze wettelijke kaders te regelen.
Dit geldt voor meer onderwerpen. Zo vragen we regionaal aandacht voor het oplossen van beperkingen in de netwerkcapaciteit. Daarnaast ontbreekt het nog aan regelgeving die zon op dak op grote schaal vergemakkelijkt. Ook daar maken we ons als regio sterk voor naar het rijk.

De regionale samenwerking geeft ons ook op het gebied van communicatie en participatie handvatten. Denk daarbij aan het online event 'de Drentse Energie-driedaagse'. In het tweede deel van 2021 worden vanuit het werkbureau Social Labs voor jongeren georganiseerd, waarbij onze jongeren kunnen aansluiten.

- De RES 1.0 is het resultaat van een uitvoerig proces met tussenstappen

Het vaststellen van de RES 1.0 Drenthe is het resultaat van een meerjarig proces. Dat proces begon met een intentieovereenkomst in 2018. Juli 2019 heeft uw raad de startnotitie vastgesteld en een jaar later de concept RES. Aan dit proces van startnotitie naar RES 1.0 hebben door de jaren heen meer dan honderd personen deelgenomen. Dit waren personen van allerhande maatschappelijke organisaties, overheden, ondernemers, brancheverenigingen en inwoners(collectieven).

Provinciaal beleid: maximering hectares zon op land

Zoals hierboven beschreven voorzien de RES 1.0 en de regionale samenwerking niet in de verankering van RES 1.0 in projecten en ruimtelijke plannen. Daar is iedere overheid zelf verantwoordelijk voor. Dit kan niet geheel los van elkaar worden gezien. De provincie heeft de in TWh geformuleerde bijdragen van de gemeenten aan de RES 1.0, vertaald in maximale hectares zon op land per gemeente. Deze vertaling is vastgelegd in de concept-artikelen van de Provinciale Omgevingsverordening. Het maximum is vastgesteld op 1.389 hectare voor heel Drenthe. Daarvan is 766 hectare al vergund en/of gerealiseerd. De overige 625 hectare (waarvan 74 ha voor Noordenveld) heeft de provincie gebaseerd op de RES 1.0.
Na bespreking met Provinciale Staten worden de conceptartikelen indien nodig aangepast en vervolgens in een ontwerpverordening vastgesteld. Er is een consultatieronde met gemeenten voorzien. Uiteindelijk moet de maximering in oktober 2021 definitief vastgesteld worden.
Boven het maximum per gemeente is een zonnepark alleen mogelijk als een gemeente een ontheffing van de provincie krijgt. Een voorwaarde hiervoor is dat er sprake moet zijn van meervoudig ruimtegebruik.

Financiën

Het opstellen van de RES 1.0 gebeurt met ambtelijke inzet van de deelnemende overheden die deze om niet beschikbaar stellen. De ondersteuning door de hiervoor ingerichte werkorganisatie gebeurt in principe binnen de middelen die het rijk hiervoor beschikbaar heeft gesteld van circa € 421.327 per jaar voor de periode 2019-2021.

Participatie en communicatie

Elke gemeente is in eerste instantie verantwoordelijk voor het laten meedoen en informeren van haar inwoners. Dat is logisch. Het gaat over onze projecten, we zijn goed toegerust en we hebben ervaring met andere participatietrajecten. Waar mogelijk of nodig zoeken we verbinding gezocht met andere participatietrajecten zoals de Omgevingswet. Het werkbureau RES-regio Drenthe faciliteert de gemeenten hierbij.
Begin dit jaar ontving u van ons een Communicatie- en participatieplan 'Op weg naar energieprojecten in het landschap en RES 1.0'. Daarin schreven wij dat we communiceren in de volle breedte over de energietransitie communiceren met onze inwoners. Over energiebesparing (denk aan de bespaarmarkten), over het opwekken van elektriciteit (o.a. rond beleidskader Energieprojecten in het landschap) en over alternatieven voor aardgas (zie straks, als de situatie het weer toestaat, in het traject rond de warmtevisie). Het betrekken van onze inwoners vinden we belangrijk. Want de verduurzaming van Noordenveld gaat ook over hun woningen, wijken, buurten en woonomgeving. Andersom maken we, waar mogelijk, gebruik van tools en acties die vanuit het Werkbureau RES komen.
In genoemd Communicatie- en participatieplan staan de activiteiten die we lokaal en regionaal oppakken of al hebben opgepakt. Na vaststelling van RES 1.0 trekken we de lijn uit dat document door. De eerste tijd zal het zwaartepunt liggen bij communicatie en participatie rond concrete projecten.

Naast energieprojecten in het landschap zijn dat zon-op-dak projecten met agrariërs en bedrijven op bedrijventerreinen.

Door COVID-19 en alle maatregelen daaromheen, is een aantal processen en projecten uitgesteld. Onder de huidige omstandigheden is het niet mogelijk en gewenst om fysiek bij elkaar te komen. Terwijl dit wel belangrijk is. Dit betekent niet dat wat we hadden bedacht, gaan afblazen. We pakken het later op nemen het mee op weg naar de RES 2.0. Dit maakt dat de inhoud van de RES 1.0 niet de kwalitatieve verdieping heeft, zoals we destijds voor ogen hadden.

Uitvoering
Onze bijdrage aan de RES moet verder invulling krijgen via concrete projecten. Besluitvorming over mogelijke opweklocaties voor duurzame energie, toekomstige technieken om de gebouwde omgeving mee te verwarmen, blijven onderwerpen waar u als bevoegd orgaan over besluit. De RES-regio gaat daar niet over. De RES 1.0 schrijft niet voor waar Noordenveld grootschalig elektriciteit moet opwekken.
De RES 1.0 zelf krijgt een vervolg in RES 2.0. Dat speelt over twee jaar, wat een actualisering van de regionale energiestrategieën (dus ook van RES-regio Drenthe) vindt elke twee jaar plaats. Op die manier kunnen we inspelen op nieuwe ontwikkelingen, onder andere op het gebied van technologische innovatie en wet- en regelgeving..

Maatschappelijk draagvlak
We hebben de RES 1.0 en de oplegger voorgelegd aan de adviesraad Duurzaamheid. De adviesraad heeft geen inhoudelijke adviezen over de Noordenveldse bijdrage aan de RES 1.0. Wel heeft zij aanbevelingen voor het vervolg.

De aanbeveling over lokaal eigendom is onderdeel van ons beleidskader energieprojecten in het landschap. Dat geldt voor het aandeel lokaal eigendom en geldt ook voor de wijze waarop het wordt ingevuld. Daarmee wordt beoogd dat 50% van de geproduceerde stroom door onze inwoners kan worden afgenomen bij een lokale coöperatie. Ons beleidskader sluit daarmee aan bij het Klimaatakkoord en de RES 1.0. De opgave bij uitvoering van de RES is om in projecten ook daadwerkelijk het lokaal eigendom te realiseren en ook het belang daarvan bij de inwoners onder de aandacht te brengen. Onze ambitie voor opwekking is gebaseerd op ons eigen energieverbruik, waarmee de energie – per saldo – niet geproduceerd wordt voor verbruik buiten onze gemeente.

De adviesraad adviseert de mogelijkheid van duurzame stroom uit vergisting van biomassa serieus te onderzoeken. We zijn daarvoor afhankelijk van initiatieven. Dergelijke initiatieven hebben ons nog niet bereikt. Neemt niet weg dat wij, als een initiatief of mogelijkheid zich voordoet, het zullen afwegen in de zoektocht naar hernieuwbare energie.

Tijdpad
Na vaststelling van de RES 1.0 door Provinciale Staten, gemeenteraden en algemene besturen van de waterschappen, biedt de Drentse Energietafel het document voor 1 juli 2021 aan bij Nationaal Programma RES (NP RES).

Ter inzage liggende stukken
Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 van de RES-regio Drenthe
Oplegger RES 1.0 regio Drenthe
Brief adviesraad Duurzaamheid d.d. 8 april 2021

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,

Klaas Smid, burgemeester Marinus van der Wal, directeur – secretaris

Oordeelsvormende vergadering

Dit voorstel is besproken in de oordeelsvormende vergadering van 26 mei 2021.

J. ten Hoor, voorzitter H. Huttinga, griffier

No: 5.3/28062021
Onderwerp: Vaststelling Regionale energiestrategie (RES) 1.0 van RES-regio Drenthe

De Raad van de gemeente Noordenveld,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13 april 2021;

gelet op de bepalingen van de Gemeentewet,

B E S L U I T

- De RES 1.0 van RES-regio Drenthe vast te stellen

Roden, 28 juni 2021

De Raad van de gemeente Noordenveld,

K. Smid, voorzitter

H. Huttinga, griffier

VVD NOORDENVELD

CDA Noordenveld

Raad d.d. 28-6-21
Besluit: Aangenomen

Amendement

Datum: 28 juni 2021

Onderwerp: RES 1.0 dwangmaatregel

Indiener: VVD

De raad van de gemeente Noordenveld in vergadering bijeen op maandag 28 juni 2021

Gelezen het raadsvoorstel van 29 maart 2021, zaaknummer 771764 en de daarbij horende documenten betreffende de RES 1.0 van de RES-regio Drenthe.

Overwegende dat:

- In deze fase van de warmtetransitie, de nadruk ligt op onderzoek en experimenten
- Er nog geen afspraken zijn gemaakt over financiële compensatie voor inwoners
- Het ongepast is om nu al het Rijk te vragen om juridische dwangmaatregelen in wetgeving vast te leggen

Besluit:

in de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Regio Drenthe behorend bij dit raadsvoorstel de volgende tekst te verwijderen:

"12. Maak de aanleg van collectieve warmteleverende systemen juridisch afdwingbaar Doorzettingsmacht is essentieel om iedereen in de juiste stand te krijgen. Is dit niet het geval, dan zullen collectieve warmteleverende systemen minder snbel worden aangelegd. Het is aan de Rijksoverheid om de aanleg hiervan juridisch afdwingbaar te maken. Als een warmtenet wordt aangelegd, is iedereen dan verplicht aan te sluiten? Antwoord op deze vraag is van belang voor de praktische en financiële uitvoerbaarheid en dient daarom in wetgeving te worden vastgelegd."

Roden, 28 juni 2021

Fractieleden:
VVD Noordenveld
CDA Noordenveld